

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ วันนี้เรามาวัดมา มาเพื่อบุญกุศล ถ้าบุญกุศล สิ่งใดที่เราเต็มใจแล้ว เราเสียสละได้ทั้งนั้นนะ ลูกหลานของเรา เราดูแลของเรา น้ำใจของเรา เราเสียสละได้ทั้งหมดแหละ แต่ถ้าเราไปเสียรู้ใคร เราไปเห็นว่าใครมาฉ้อฉล เรานอนไม่หลับหรือ หลวงตาท่านสอน แม้แต่เข็มเล่มเดียว ถ้าเราพอใจ เราให้ได้ทั้งนั้นนะ แต่ถ้าไม่พอใจนะ มันติดขัดในหัวใจ

เวลาเราทำบุญกุศลของเรา ถ้าจิตใจมันเป็นธรรมๆ เป็นธรรมแบบนี้ ถ้าเป็นธรรมแบบนี้ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ขณะที่เราทำของเรา สุดท้ายแล้วเราไม่ต้องไปฟัง สิ่งนี้โมฆะบุรุษตายเพราะลาภ คนที่เขาเห็นสิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่พึงที่อาศัย เวลาคนมันทุกข์มันยากใจ คนมันทุกข์มันยาก เราก็สละของเรา เราก็เจือจานของเรา สิ่งที่เขาแสวงหาถ้าเป็นมิจฉาทิฎฐิ เป็นความเห็นผิด นั้นเรื่องของเขา แต่เราจะเอาบุญกุศลของเรา เราจะทำบุญกุศลของเรา นี่คือการน้ำใจใจ ถ้ามีค่าของน้ำใจนะ น้ำใจมีคุณค่ามาก

คำว่า “ธรรมๆ” เวลาเราดูแลครอบครัวของเรา ถ้าใครเป็นเสาหลักๆ คำว่า “เสาหลัก” นะ เวลาใครเสียเสาหลักไป มันสะเทือนไปทั้งนั้นนะ เวลาผู้สูญเสียๆ เราไม่ใช่ผู้สูญเสียใจ มันไม่สะเทือนใจหรือ ผู้ที่สูญเสียเขาสะเทือนใจมากนะ คำว่า “เสาหลัก” เสาหลักคือว่าเขาเป็นหลักชัยในบ้านของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจของเราถ้ามีสติปัญญา เรามีเสาหลักของเรานะ ถ้าเสาหลักของเรามั่นคง ถ้าเสาหลักของเรามั่นคง หัวใจเรามั่นคงขึ้นมา มันจะเสียอะไรเสียได้ หลวงตาท่านสอนอยู่ตอนโครงการช่วยชาติ เสียอะไรเสียได้ แต่อย่าเสียน้ำใจ อย่าเสียหัวใจ หัวใจเรา

เสียอะไรเสียได้ทั้งนั้นนะ เราพ่ายแพ้ได้ เรามีความผิดพลาดได้ แต่เรามีกำลังใจของเราอยู่ไง ถ้าเราไม่มีกำลังใจของเราอยู่ ชีวิตมันจะอยู่ด้วยอะไรล่ะ ชีวิตเรามันจะอยู่ด้วยอะไร ถ้าไม่มีขวัญไม่มีกำลังใจ ชีวิตเราอยู่ด้วยอะไร

คูลี ครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านให้กำลังใจๆ ท่านยุณะ เหมือนหมา เจ้าของยู แหม! มันก็มันคักนะ แต่เวลาเราเป็นหมาไม่มีเจ้าของ เราต้องเอาชีวิตเราไปเรื่อย หมามันไปตามท้องถนน มันไปเจอหมาหมู่ มันไปเจอหมาที่รังแกมัน มันต้องเอาชีวิตของมันรอด มันต้องพยายามใช้สติปัญญาเอาตัวรอดๆ

นี่เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เรามีครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าครูบาอาจารย์ของท่านมีสติปัญญา ถ้าไม่มีสติปัญญา ท่านไม่เป็นครูบาอาจารย์เราได้หรอก แล้วถ้าครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือกิเลสในใจของมนุษย์ ในใจของมนุษย์คือมนุษย์คนคนนั้นนะ ไม่ใช่ของคนอื่นหรอก เพราะของคนอื่นเขาสร้างเวรสร้างกรรม ใครทำสิ่งใดที่บาดหมางใครก็แล้วแต่ มันสร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้นนะ ใครทำเวรทำกรรมขึ้นมามันต้องได้รับผลเวรอันนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วแน่นอน ผลของมันถ้ามีการกระทำแล้ว

แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรามองเห็นแต่ความผิดพลาดของคนอื่นทั้งหมดเลย แต่เราไม่เคยเห็นความผิดพลาดในใจของเราละ กิเลสในใจสำคัญที่สุด กิเลสของเรานี้แหละร้ายที่สุด ทำแล้วผิดพลาด เสาหลักๆ ถ้ามีสติปัญญาเข้ามามันเท่าทันกับกิเลสของตน ถ้ามันไม่มีสติปัญญา กิเลสของเราทำถูกต้องหมดแหละ เราทำดีทั้งนั้น เราทำนี้ถูกต้องหมด แล้วถูกต้องหมด ทำไมมันผิดพลาดล่ะ ถูกต้องหมดทำไมเราทำแล้วไม่ประสบความสำเร็จล่ะ ทำไมมันถูกต้องล่ะ ถูกต้องตอนที่มันยุมันแห่ มันหลอกเราไง แต่ทำไปแล้วมันไม่เป็นจริงเป็นจัง

ถ้าเป็นจริงเป็นจัง เรามีสติปัญญา เราทำสิ่งใดด้วยเหตุด้วยผล ด้วยเหตุด้วยผลถ้าทำไปแล้ว เพราะวุฒิภาวะของเราอ่อนด้อย เราก็มีความผิดพลาดไป ถ้าเราทำของเรา เรามีประสบการณ์ของเราขึ้นมา ทำสิ่งใดแล้วมันผิดพลาดบ่อยครั้งเข้า นั่นล่ะมันเป็นครูสอนเราๆ ใจเราเคยทำอย่างนี้แล้ว เราเคยทำอย่างนี้แล้วมันผิดพลาดขึ้นมา ทำไมเราไม่เปลี่ยนแปลงล่ะ ทำไมเราไม่แก้ไขล่ะ ถ้าเราเปลี่ยนแปลง เราแก้ไขขึ้นมา ความผิดพลาดนั้นล่ะมันก็มาสอนเราๆ ใจนี้ประสบการณ์ของคน

ถ้ามีประสบการณ์ของเรา คนที่ประพฤติปฏิบัติ จิตใจเราไม่สงบเลย เราไม่เคยรู้จักหัวใจของเราเลย ทำสมาธิก็ไม่เป็น บอกว่า “มันใช้ปัญญาๆ แนวทางสติปัญญา ๔ แนวทางสติปัญญา ๔” มันมีแต่ลมๆ แล้งๆ ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา กิเลสมันไม่สะเทือนเลย เวลาเราปฏิบัติไป กิเลสมันก็พุ่มพักไว้ ปฏิบัติด้วยกิเลส

แต่เราปฏิบัติของเรา เรามีสติปัญญาของเรา มันจะทุกข์มันจะยากมันก็จะใช่ มันทุกข์ยากทั้งนั้นนะ คนเราเกิดมาทำหน้าที่การงาน ใครบ้างมันจะสะดวกสบาย คำว่า “งาน” งานทางโลกงานต้องอาบเหงื่อต่างน้ำมาเพื่อดำรงชีพ

งานทางธรรมๆ งานทางธรรมมันจะพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันจะทำงานอย่างนั้นหรือ มันทำมันต้องทรมานทั้งนั้นนะ ทรมานเพื่ออะไร ทรมานเพื่อเอาชนะกิเลสของเราไง ทรมานเพื่อเอาชนะหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้มันออกมันอ่อน มันอ่อนชะนะ มันอ่อนละอยู่ในใจของเราเนี่ย นู่นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ มันลำบากลำบากไปทั้งนั้นนะ นี่เวลาเอาชนะใจแล้วเราก็อึดมั่น “เออ! เราเกิดมาแล้วเราก็อึดมั่นอยู่แล้วละ เราจะไปเอาความทุกข์ความยากมาใส่ตัวเราเพิ่มขึ้นมาอีกทำไม”

แต่คนที่เขามีสติปัญญานะ สิ่งทีทุกข์ทียากมันเป็นหน้าที่ หน้าที่ที่เราทำได้ทั้งนั้นนะ เคนจกรรม นั่งสมาธิภาวนาก็เพื่องานของเราไง คุณสิ เวลาเขาทำคุณงามความดี ใครทำคุณงามความดีก็ทำมาจากใจนี้แหละ เพราะใจมันเป็นเจตนาอะ ใจมันมีเจตนา มันมีแต่ความตั้งใจอันนั้น ความตั้งใจอันนั้นทำเสร็จแล้วมันลงที่ไหน เวลากิเลสมันยุมันแห่ขึ้นมามันก็หลอก หลอกขึ้นมาที่หลอกขึ้นมาจากใจดวงนั้น พอใจดวงนั้นทำเสร็จแล้ว กิเลสมันก็พอใจแล้ว แฮ่ม! มันหลอกได้แล้ว มันทำสมมุติแบบแล้ว แล้วมันก็ไป เราก็นั่งคอตก ไม่น่าเลย ไม่น่าเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ว่า สิ่งใดทำแล้วเสียใจภายหลัง ร้องไห้คร่ำครวญ สิ่งนั้นไม่ดีเลย

เราไม่ทันนะ ทำไปแล้วๆ เรายังร้องไห้คร่ำครวญอยู่นั้นนะ ร้องไห้คร่ำครวญอยู่นั้นนะ เพราะเราขาดสติใจ แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราพยายามอดกลั้น พยายามเบรคไว้ นี่ไง เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ขันติธรรมๆ การอดทนการอดกลั้นเป็นขันติธรรมนะ แม้แต่ถ้าเราชนะกิเลสไม่ได้ เราไม่สามารถชนะตัวเองได้เราใช้ขันติอดทนไว้ อดทนไว้ อดทนไว้เพื่อมีกำลังมากขึ้นมามันต้องชนะมันจนได้ ถ้ามันชนะขึ้นมาอะ โอ้โฮ! มันโล่งมันโถง ไม่ใช่ขันติหรือ

ขันตินี้อุเบกขาๆ เพียงแต่มันจะลงซ้ายลงขวาเท่านั้นนะ นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันยันไว้ๆ สิ่งที่ว่าขันติธรรมๆ แต่ถ้ามันไม่มีขันติธรรมเลย เราก็อึดมั่นโอกาสได้ทำ ถ้าไม่มีโอกาสได้ทำ มีขันติอดทน อดทนแล้วทำของเรา

หน้าที่การงานของเรา เวลาทำงานมาทางโลกเขาแอบเหงื่อต่างน้ำขึ้นมาเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เพื่อประสบความสำเร็จในครอบครัว ในชาติในตระกูลของเรา เป็นสมบัติสาธารณะ ทำให้ลูกให้หลาน ทำให้ครอบครัว

แต่เวลาต่างคนต่างต้องชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ต่างคนต่างต้องไป สมบัติสาธารณะเอาไว้กับโลกนี้ สมบัติของเราๆ นะ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีสติมีปัญญา เพราะเรามีสติปัญญานะ เราถึงมาเสียสละได้ ใครบ้างโง่ ของของเรามันจะมาทิ้งๆ ขว้างๆ หรือ เรามาวัดมาวาเพื่ออะไร ของของเราแท้ๆ เรามาทำประโยชน์ไร เรามาทำประโยชน์ให้ใจดวงนี้ไง ถ้าใจดวงนี้เสียสละไปแล้วมันเป็นทิพย์สมบัติไร ทิพย์สมบัติที่ไหน สิ่งที่เราเสียสละไปแล้วสดๆ ร้อนๆ อีก ๕ ปี ๑๐ ปีไปคิดถึงมันนะ มันก็ยังอุ่นๆ อยู่ มันไม่เนาไม่เสียใจ แต่วัตถุที่ทิ้งไว้มันเน่ามันเสียทั้งนั้นนะ สมบัติสาธารณะเวลามันหมดค่าไปมันก็ไม่มีค่าในโลกนี้ทั้งนั้นนะ แต่บุญกุศลมันฝังที่ใจนี้ไป ทิพย์สมบัติๆ ไร คิดถึงเมื่อไหร่ก็ได้

คนทำคุณงามความดีจนเป็นนิสัย เวลามันจะไปไหนนะ มันไปด้วยความอบอุ่นของหัวใจ คนเราขาดแคลนจะไปไหนนะ ละล้าละลังๆ เพราะไม่มีสิ่งใดเลย ทำสิ่งใดก็ไม่มีความมั่นใจเลย ถ้ามีความมั่นใจ เราทำของเราๆ ทำของเรา ทิพย์สมบัติๆ ก็มันอยู่กับเรานี้ไง มันเป็นทิพย์สมบัติจากภายในใจ ทิพย์สมบัติจากปัจจุบันนี้ เวลาตายไป ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม

เทวดา อินทร์ พรหมไม่มีตลาดนะ ไม่มีการซื้อขาย ไม่มีการแลกเปลี่ยน ของใครของมัน ใครทำมามากน้อยแค่ไหนได้แค่นั้น พอได้แค่นั้น วิญญาณอาหาร เป็นแสงสว่างในพวกเทวดาเขาอยู่ด้วยทิพย์สมบัติของเขา เวลาเขาจะหมดอายุขัยคือแสงนั้นเบาลง คืออาหารหมด ถ้าเขาไม่มีอาหารไว้ดำรงชีพ มันจะอยู่ได้อย่างไร ผัสสอาหารๆ พรหม เขามีอาหารของเขา เวลาอาหารหมดเขาก็ต้องหมดอายุขัยของเขา

แต่ของเรามันมีซื้อขายแลกเปลี่ยนในใจนี้ไง โลกของมนุษย์ใจ ถ้าโลกของมนุษย์ สิ่งนี้เราสละของเรา เราสละขึ้นมา สละสิ่งนั้นเพื่อประโยชน์กับเราใจ ถ้าประโยชน์กับเรา เรามีสติมีปัญญาไหม ถ้าคนมีสติมันทำของมันได้ใจ

ปฏิบัติหาก สิ่งที่เราได้มาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ สิ่งที่เราเสียสละไปแล้ว ผู้รับรับด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ สิ่งนี้ได้บุญกุศลมหาศาลเลย สิ่งที่ได้บุญกุศลมหาศาล เราทำของเรา เราทำเพื่อหัวใจของเราใจ ถ้าทำแล้วทำเล่า ทำแล้วแล้วต่อไปเราจะเอาปัจจุบันนี้เลย ไม่ต้องให้ตายไปแล้ว

มาเกาะโลง ป้อกๆ หรือก เอาไปเอง เอาไปเองก็มีสติมีปัญญานี้ไง เวลาจิตมันสงบระงับ นี่ไง
อ้อ! จิตเป็นอย่างนี้เอง ปฏิสนธิจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วถ้ามันมีบุญมีบาปมากน้อยแค่
ไหน ถ้าเห็นสติปัญญา ๔ ตามความจริงมันพิจารณาของมัน นี่ไง สมบัติของใจดวงนั้น ออกุปร
ธรรมๆ คุณธรรมในใจ

ถ้าคุณธรรมในใจมันพัฒนาขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป บุคคล ๔ คู่ จิตดวงเดียว โสดา
ปัตติมรรค โสดาปัตติผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔
มันวิวัฒนาการ พัฒนาการของมันไง ถ้าพัฒนาของมัน มันมีขั้นมีตอนของมัน วิทยาศาสตร์ของ
จิตๆ พุทธศาสตร์ ถ้าเป็นจริงๆ มันเป็นจริงอย่างนี้ไง พระพุทธศาสนามีคุณค่า มีคุณค่าตรงนี้ไง มี
คุณค่าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาถึงปัญญาตนว่าเป็นองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วอะไรเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าล่ะ ก็คุณธรรมอันนั้นไง เพราะสิ่งการ
กระทำนี้ มรรคผลอันนี้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงว่าเป็นพระอรหันต์ไง เป็น
สัจจะเป็นความจริงไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมขึ้นไป ดุติ ปัญจวัคคีย์
เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ยสะเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด “เธอกับเรารวมเป็น ๖๑ องค์ พ้นจากบ่วง
ที่เป็นโลกและเป็นทิพย์”

พ้นบ่วงเป็นโลก ที่เราแสวงหากันอยู่นี้ โมฆบุรุษตายเพราะลาภๆ ลาภสักการะ โมฆบุรุษ
ตายเพราะลาภ บ่วงที่เป็นโลกมันมารัดคอไว้

บ่วงที่เป็นทิพย์ เทวดา อินทร์ พรหม นี่บ่วงที่เป็นทิพย์

“เธอพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์” บ่วงๆ มันล่อ มันรัด มันไปไม่รอดหรือแล้ว
ใจมันมีกิเลส กิเลสที่มันร้ายนักๆ มันอหะหะจ้อเลาะ มันอยากได้อย่างนั้นนะ แต่ถ้าทำลายมัน
หมดแล้ว ไม่มีสิ่งสืบต่อ ไม่มีสิ่งที่มีมันรับรู้สิ่งนั้นได้ “เธอพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ เธอ
จงอย่าไปซ้อนทางกัน โลกนี้เราร้อนนักๆ เธออย่าไปซ้อนทางกัน”

นี่ไง แล้วเรามีคุณค่ามากน้อยแค่ไหน หน้าทีการงานเราก็ทำนะ คนเกิดมาเป็นคน เป็นคน
มีความรู้สึกทั้งนั้นนะ ปรารถนาความสุข เกลียดความสุขทั้งนั้นนะ แล้วความสุขทางโลก
ความสุขทางโลกที่เขาแสวงหากันไง คนทุกข์คนยากมันก็อยากจะเทียมหน้าเทียมตาเขา แต่คนที่

มีคุณธรรมนะ หลวงตามีบริวาร ๘ คนจนผู้ยิ่งใหญ่ หาเงินเพื่ออุทิศเป็นหมื่นๆ ล้าน คุณดี ท่านมีอะไร ท่านมีบริวาร ๘

ไอ้ของเรา ถ้าเราทุกข์เราจนขึ้นมา เรามีหัวใจใหม่ หัวใจเราอยู่กับเราใช่ไหม เรามีความรู้สึกใช่ไหม ถ้ามันมีคุณธรรมในหัวใจขึ้นมา สถานะส่วนสถานะดี แต่คุณธรรมในใจมันทำให้มีความสุขได้ทั้งนั้นนะ

มันจะมั่งมีศรีสุข มีเงินขนาดไหน ถ้าจิตใจเป็นธรรมๆ มันมีความสุขทั้งนั้นนะ ถ้าความสุขอันนั้น อันนั้นมันเป็นเวรเป็นกรรม ถึงสถานะทางสังคมมันเป็นเวรเป็นกรรมนะ คนเราเกิดมาสูงส่ง ผิดพลาดได้ เขาก็ฟื้นตัวขึ้นมาได้ มันก็เป็นสถานะทางสังคมเท่านั้นนะ แล้วทางสังคมทางสังคมถ้ามันเป็นสัมมาทิฐิ ทิฐิที่ดีงาม มันจะมีบารมี คนที่มีคุณธรรมขึ้นมา คนที่มีทรัพย์สมบัติเจือจานเพื่อสังคมๆ เพื่อสังคม คนไหนที่มันสามารถที่เราเจือจานได้ เราดูแลได้ เราควรช่วยเหลือเจือจานเขา การเจือจานเขา นี่อำนาจวาสนาบารมี แล้วเวลาเราตกทุกข์ได้ยาก มันก็จะมีคนคิดถึงเรา

เวลาเราจะประพฤติกุฎีปฏิบัติขึ้นมา เวลาจิตมันสงบขึ้นมา เทวดา อินทร์ พรหมจะคุ้มครองนะ เวลาอยู่ในป่าในเขาขึ้นมา เราอยู่ในป่าในเขา จิตวิญญูณมีอยู่ทั่วไปหมด จะอยู่ในเมือง อยู่ในป่า มีทั้งนั้น แต่มีมากมีน้อยขนาดไหน แล้วมีคุณธรรม ไม่มีคุณธรรมไป

เวลาอยู่ในป่าขึ้นมา ถ้ามันทำคุณงามความดี ในสัตว์สังคมทุกชนิดมีทั้งดีและชั่ว อยู่ในป่าในเขา มีเทวดา อินทร์ พรหมที่ส่งเสริมก็มี มีเทวดา อินทร์ พรหมที่คอยมาระรานก็มี แล้วถ้ามีคุณธรรมอย่างนี้มีผู้คุ้มครองๆ นี้ผู้คุ้มครองนะ

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อตตาคะ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ใจดวงนี้เป็นผู้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ใจดวงนี้เป็นผู้ที่สร้างสมขึ้นมา มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้าคนที่มีสติปัญญาขึ้นมา เขาแก้ไขตัวของเขาได้ เขาคู่มือครองตัวเองของเขาได้ เพราะถ้ามันเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา มันต้องใจดวงนั้นเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา

ถ้าเป็นมรรคเป็นผลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไปศึกษามา รื้อสัตว์ขันสัตว์นี่เป็นทฤษฎี เป็นสังขธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วบอกวิธีการไว้จะมารื้อสัตว์ขันสัตว์ในใจของเรา นี่แล้วใจของเรา เราพยายามของเรา เรารื้อสัตว์ขันสัตว์ของเรา ถ้า

เรามีสติปัญญาขึ้นมา ใครต้องมาเตือนเรา มันมีขึ้นมาสดๆ ร้อนๆ เรามีจอบมีเสียม เราทำของเรา ขึ้นมาเอง นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเรามันเป็นขึ้นมาเอง เห็นไหม มันเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันทิฏฐิ โภ

บอกว่าผู้คุ้มครองๆ ผู้คุ้มครองนี่ผลของวิญญูะ คนทำดีทำชั่ว ผลของวิญญูะที่ดูแลเรา แต่ดูแลแล้ว เวลาปฏิบัติจริงๆ ขึ้นมามันต้องเป็นในใจของเรานี้ มันเป็นสังขธรรมในใจดวงนี้ไง ถ้าเราทำตรงนี้มันเป็นผลของเราไง ที่เราแสวงหา แสวงหาที่นี้

เราบากบั่นกันมานะ ทาน สีล ภาวนา สิ่งที่เสียสละได้ เราเสียสละเป็นวัตถุ ถ้าทางโลกเขา บอกเป็นความยิ่งใหญ่ นะ ถ้าเป็นทางธรรมมันเป็นวัตถุ เวลาหลานพระสารีบุตรถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ “ไม่พอใจสิ่งใดทั้งสิ้น” ไม่พอใจเพราะเอาชาติตระกูลของพระสารีบุตร มาบวชทั้งหมด

“ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย เพราะอารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

นี่ไง เวลาที่เราเสียสละเป็นวัตถุๆ เวลาที่จิตละเอียดแล้วมันเห็นความรู้สึกนึกคิดเราเป็น วัตถุเลย มันจับต้องได้เลย จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นความคิด จิตจับต้องได้ จิตพิจารณาได้ จิต ละได้ จิตโยนทิ้งได้ โยนทิ้งไอ้ความทุกข์ๆ ยากๆ ในใจ มันโยนทิ้งได้

แต่ของเราไม่มีทาง ถ้าเราคิดเราว่าถูกต้องหมด ของเราๆ เพราะของเรา เราถึงไม่กล้า กระทำใดๆ ทั้งสิ้น เพราะว่าของเรา แต่ถ้ามันไม่ใช่ของเราละ ไม่ใช่ของเรามันเป็นอะไรละ ถ้า ไม่ใช่ของเราก็ปฏิเสธ ตัณหา วิภวตัณหา ตัณหาคือแสวงหาอยากได้ วิภวตัณหาคือปฏิเสธ ไม่อยากได้ มันไม่มีทาง

แต่ถ้าเป็นมรรคเป็นผลนะ อาสวัภขญาณ ทำลายมัน สมุจเฉทปหานมัน ทำลายเป็นขั้น เป็นตอนเข้าไป เราต้องการตรงนี้ อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน อาสวัภขญาณ ญาณวิถีของจิต

เป็นญาณวิถี เราก็คิดว่าเป็นฤทธิ์เป็นเดช เป็นฌานโลกีย์

แต่ถ้ามันเป็นมรรคเป็นผลละ เกิดญาณวิถิจากภายใน โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์มาก นี่คุณค่าของศาสนาเรานะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรมนั้นมีอยู่ แล้วสัจธรรมนี้เราฟังครูบาอาจารย์มาเป็นแนวทาง ถ้ามันจะเห็นจริงเห็นจังขึ้นมาก็นั่งหลับตาเสีย หายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโธ นี่คืองานที่ยิ่งใหญ่ งานที่ช่วยเหลือชีวิตนี้

งานทางโลก งานเพื่อหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องนะ หน้าที่การงานของเรา แต่งานที่ยิ่งใหญ่ งานที่จะเป็นทรัพย์สมบัติของใจ งานที่จะพาใจนี้รอดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราฝึกหัดของเรา ไม่ใช่ว่ามันจะสุขวิสัย มันทำ เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเราไง

ทรัพย์ของเรา เงินทองของเรา ทำไมเราไม่เก็บ นี่ก็เหมือนกัน คุณงามความดีของเราทำไมเราไม่ทำ เราทำเพื่อใจดวงนี้ไง ทำเพื่อหัวใจของเรา เอวัง